

Β' Ενότητα

Το φυσικό περιβάλλον της Ελλάδας

Η Ελλάδα για τη νεότητά μου,
εστάθηκε θάμβος. Το υλικό σώμα
της Ελλάδας ή ήταν κάτι άλλο κι
όχι απλά και μόνο «φύση» ή η
ελληνική φύση, πραγματικά,
έπρεπε να 'ναι κάτι άλλο εκείνη.
Να 'ναι φορτισμένη με μυστικά
μηνύματα...

Δοκίμια και άρθρα Φύση και γλώσσα
Οδυσσέας Ελύτης

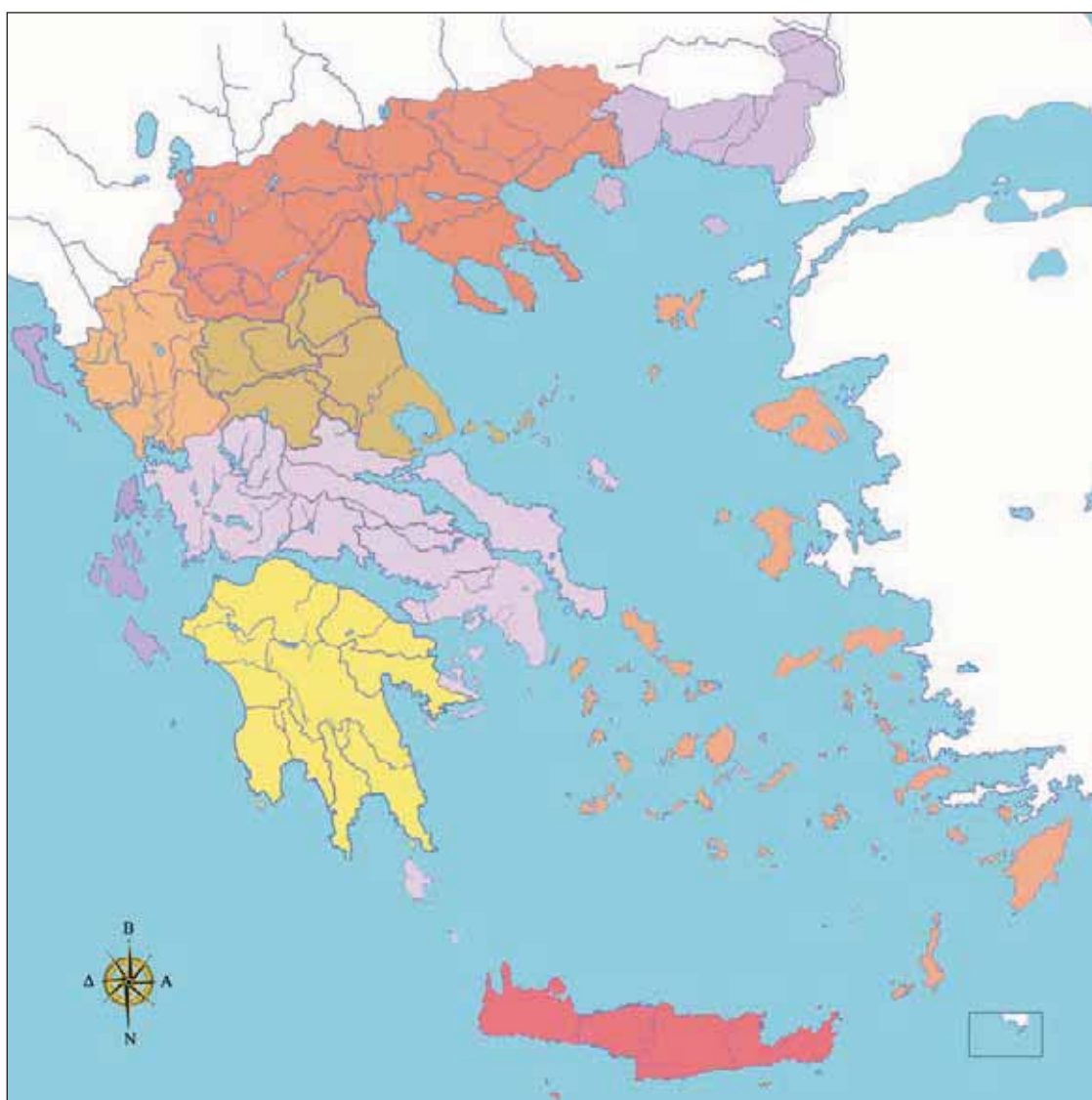
Στην ενότητα αυτή θα μάθετε για:

- ✓ Τη μορφή και το σχήμα της Ελλάδας
- ✓ Τη θέση της Ελλάδας στον κόσμο
- ✓ Τις ακτές της Ελλάδας
- ✓ Τις θάλασσες της Ελλάδας
- ✓ Τα νησιωτικά συμπλέγματα και νησιά της Ελλάδας
- ✓ Τη ζωή στα νησιά
- ✓ Τους παραθαλάσσιους οικισμούς της Ελλάδας
- ✓ Τα βουνά της Ελλάδας
- ✓ Τις πεδιάδες της Ελλάδας
- ✓ Τη ζωή στα βουνά και στις πεδιάδες
- ✓ Την έννοια του κλίματος
- ✓ Το συσχετισμό κλίματος και ανθρώπινων δραστηριοτήτων
- ✓ Το κλίμα της Ελλάδας
- ✓ Τα ποτάμια της Ελλάδας
- ✓ Τις λίμνες της Ελλάδας
- ✓ Τη ζωή στα ποτάμια και στις λίμνες
- ✓ Τη χλωρίδα και την πανίδα της Ελλάδας
- ✓ Τη βλάστηση της Ελλάδας
- ✓ Τα χαρακτηριστικά οικοσυστήματα της Ελλάδας
- ✓ Το ρόλο των ηφαιστειών και των σεισμών στις αλλαγές της φύσης
- ✓ Τις φυσικές καταστροφές στο χώρο της Ελλάδας

Η μορφή και το σχήμα της Ελλάδας

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθετε:

- να διακρίνετε τις διάφορες περιοχές της Ελλάδας στο χάρτη
- να βρίσκετε την Ελλάδα σε κάθε χάρτη

Εικόνα 6.1: Πολιτικός χάρτης Ελλάδας

Παρατηρήστε το χάρτη της Ελλάδας της εικόνας 6.1. «Αποτυπώστε την» στο μυαλό σας και προσπαθήστε μετά να την εντοπίσετε στους χάρτες που ακολουθούν στην επόμενη σελίδα. (Δείξτε την με βέλος).

Εικόνα 6.2: Η Ελλάδα στον κόσμο και στην περιοχή της Μεσογείου

Το ταξίδι του σύννεφου

Παχύ-παχύ, κατάλευκο, γεμάτο δύναμη και ζωντάνια, ξεκίνησε πρωί με τη δροσιά ν' αρμυρίζει πάνω από τις κορφές της Δυτικής Ροδόπης. Κοίταξε αριστερά του να λικνίζεται στα γαλανά νερά του πελάγους η μαγευτική Σαμοθράκη, του έγνεψαν τα χίλια νησιά να τα επισκεφτεί, μα αυτό ήταν αποφασισμένο να προχωρήσει μπροστά, να βρει πράσινο έδαφος, για να το φιλήσει. Πόσο παραξελεύτηκε, όταν στο διάβα του έβλεπε κάτω πότε πεδιάδα, πότε κορφή, μέχρι που στρίβοντας προς τ' αριστερά άρχισε να ταξιδεύει πάνω από μια ατέλειωτη σειρά πανύψηλων κορυφών, ατελείωτων βουνών, κοφτερών βράχων! Η ξαδέλφη του, η ομίχλη, το ξενάγησε σ' ολόκληρη την οροσειρά της Πίνδου, το συνόδεψε και μέχρι κάτω στην Πελοπόννησο, γιατί της αρέσει, καθώς βλέπει τα βουνά, να διηγείται τους άθλους του Ηρακλή για τον Ερυμάνθειο Κάπρο, τις Στυμφαλίδες Όρνιθες, το Λιοντάρι της Νεμέας. Μόνο σαν έφτασαν στην άκρη πια του Πάρωνα, το άφησε μόνο του να συνεχίσει δείχνοντάς του πέρα, χαμηλά το κάστρο της Μονεμβασιάς. «Πέρνα απέναντι στην Κρήτη», του είπε, και τότε το σύννεφο γεμάτο χαρά έτρεξε και θρονιάστηκε πάνω από το Ιδαίο Άντρο. Είναι το σπήλαιο που ανατράφηκε ο Δίας, στην κορφή του Ψηλορείτη.

Κεφάλαιο 6ο

Διαβάστε το προηγούμενο λογοτεχνικό κείμενο και μιλήστε για τις ποικίλες μορφές που έχει η χώρα μας.

Η πατρίδα μας είναι μία χερσόνησος περιτριγυρισμένη από μικρά και μεγάλα νησιά. Ο μακρόστενος κορμός της χερσονήσου αποτελεί την **ηπειρωτική Ελλάδα**, ενώ το σύνολο των νησιών τη **νησιωτική Ελλάδα**.

Η Ελλάδα, η χώρα των νησιών, έχει περισσότερα από 2.000 νησιά διάσπαρτα στο Αιγαίο, στο Ιόνιο και στο Κρητικό πέλαγος. Το καθένα έχει τη δική του ομορφιά. Από αυτά, τα 225 είναι κατοικημένα, ενώ τα υπόλοιπα είναι βραχονησίδες, στις οποίες βρίσκουν καταφύγιο σπάνια θαλασσοπούλια.

Παρατηρώντας το χάρτη της εικόνας 6.1 η φαντασία μας δίνει στην Πελοπόννησο το σχήμα της ανθρώπινης παλάμης. Αφήστε τη φαντασία σας να δώσει γνωστές σας μορφές και σε άλλες περιοχές της χώρας μας. Αυτό θα σας βοηθήσει να φτιάξετε ευκολότερα στο μυαλό σας το σχήμα της Ελλάδας.

Γεωγραφικό γλωσσάριο

Ηπειρωτική Ελλάδα: το μεγάλο μακρόστενο κομμάτι ξηράς της Ελλάδας, που έχει σχήμα χερσονήσου

Νησιωτική Ελλάδα: όλα τα μικρά και μεγάλα νησιά της πατρίδας μας

Ομαδική δραστηριότητα (προαιρετική)

Ας κατασκευάσουμε με πλαστελίνη το γεωμορφολογικό χάρτη της Ελλάδας πάνω σε χοντρό χαρτόνι ή σε κόντρα πλακέ.

Αν θέλεις, διάβασε κι αυτό...

Όταν η φαντασία τρέχει

Καθένας μπορεί να βάλει τη φαντασία του να καλπάζει ή να τρέξει όσο πιο γρήγορα μπορεί, για να πει με τι μοιάζει η Ελλάδα, για να δώσει όνομα στο σχήμα της, για να καθορίσει τη μορφή της. «Η δική μου φαντασία, λαχανιασμένη, μου δείχνει την Ελλάδα να μοιάζει μόνο με μένα». Αυτό θα πει κάθε Έλληνας και κάθε Ελληνίδα, όταν μιλήσει για την πατρίδα μας.

Οι συγγραφείς